



Koronavirus ja sallittu valtiontuki yrityksille

Tärkeää tietää:

- Komissio hyväksyi ensimmäisen koronaviruksesta johtuvan valtiontuen 12. maaliskuuta 2020.
- Komissio on 19. maaliskuuta 2020 hyväksynyt myös ns. erityiset tilapäiset oikeudelliset valtiontukipuitteet talouden tukemiseksi koronaviruspandemian yhteydessä.
- Suomi suunnittelee tekemänsä notifikaatioita komissiolle valtiontuen antamiseksi koronaviruspandemiasista johtuen.

Mitä on valtiontuki?

Lähtökohtaisesti valtion antamat tuet yrityksille tai tuotannonaloille ovat kiellettyjä. Tämä johtuu siitä, että valtiontuki voi antaa yritykselle taloudellista etua verrattuna sen kilpailijoihin ja näin vääristää kilpailua. EU:n valtiontukisäännöt soveltuvat, jos alla olevat valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät:

- Kansallinen viranomaisen myöntää yritykselle tukea julkisista varoista esimerkiksi rahallisia avustuksia, korkotukia, verohelpotuksia tai lainantakauksia
- Etu on valikoiva eli se kohdistuu ainoastaan tiettyihin yrityksiin, tietyille tuotannonaloille tai tietyn alueen yrityksille
- Etu vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tuensaajaa
- Etu vaikuttaa EU-maiden väliseen kauppaan

Euroopan komissio (komissio) on antanut tulkintaohjeet siitä, milloin valtiontuet ovat sallittuja ja millaisia menettelyitä niitä myönnettäessä täytyy noudattaa.

Poikkeukselliset olosuhteet mahdollistavat sallitun valtiontuen myöntämisen

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) sallii valtiontuen antamisen esimerkiksi tilanteessa, jossa sillä korvataan poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamaa vahinkoa (SEUT 107 artiklan 2 kohdan b alakohta). Jotta voidaan puhua poikkeuksellisesta tapahtumasta, sen on oltava i) ennakoimaton tai vaikea ennakoida; ii) jolla on huomattava mittakaava / taloudellinen vaikutus; ja (iii) poikkeuksellinen ts. poikettava jyrkästi olosuhteista, joissa markkinat normaalisti toimivat. Esimerkiksi 9/11 iskujen yhteydessä komissio hyväksyi Ranskan ja Saksan

tukiohjelmat liiketappioiden kattamiseksi lentoyhtiölle 11. - 14. syyskuuta 2001 liittyen hyökkäyksistä johtuvaan ilmatilan sulkemiseen. Tukiohjelma perustui edellä mainittuun säännökseen. Lisäksi sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen (SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohta).

Ensimmäinen hyväksytty valtiontuki liittyen koronavirukseen

Tanska ilmoitti komissiolle 11. maaliskuuta tukiohjelman, jonka tarkoituksena on kompensoida suurien (yli 1000 osallistujaa) ja riskiryhmille kohdistettujen tapahtumien järjestäjille tappiot, jotka johtuvat koronaviruksen takia peruista tai siirretyistä tapahtumista. Riskiryhmille kohdistetuilla tapahtumilla tarkoitetaan esimerkiksi vanhuksille kohdistettuja tapahtumia riippumatta osallistujamäärästä. Tappioina korvataan esimerkiksi jo myydyt liput.

Komission mukaan edellä mainittu tanskalainen DKK 91 miljoonan (n. 12 miljoonan euron) tukipaketti on EU:n valtiontukisäännösten mukainen. Komissio hyväksyi ohjelman 24 tunnissa siitä, kun se sai ilmoituksen Tanskalta. Kyseessä oli ensimmäinen valtiontukitoimi, jonka jäsenvaltio on ilmoittanut komissiolle koronavirukseen liittyen.

Komissio arvioi Tanskan tukiohjelmaa edellä mainitun SEUT 107 artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella. Se mahdollistaa komission hyväksyvän valtiontuen, jonka jäsenvaltio antaisi kompensoidakseen tiettyjen yritysten tai toimialojen vahinkoja, jotka ovat aiheutuneet suoraan poikkeuksellisesta tapahtumasta. Komissio katsoi, että koronaviruspandemia täyttää poikkeuksellisen tapahtuman vaatimuksen, koska se on epätavallinen, ennalta arvaamaton tapahtuma, jolla on merkittävä taloudellinen vaikutus. Komission mukaan Tanskan tukiohjelma tulee kompensoidaan vahinkoja, jotka liittyvät suoraan koronavirukseen. Toimi on myös oikeasuhteinen, koska se ei ylitä sitä, mikä on tarpeen vahingon korvaamiseksi.

Komissio on Tanskan tukiohjelman hyväksyttyään todennut, että jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus maksaa korvausta tapahtumien järjestäjille, jos tapahtumia on peruutettu välittömänä seurauksena koronaviruksesta. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi konsertit, festivaalit, urheiluturnaukset ja kulttuuri- tai kaupalliset messut.

Koronavirus valtiontuen myöntämisen perusteena

Komission varapuheenjohtaja ja kilpailukomissaarin Margrethe Vestager on todennut, että komissio on valmis ryhtymään nopeisiin toimiin tukeakseen EU:n jäsenvaltioiden hallituksia, jotka haluavat antaa taloudellista tukea yrityksille, joita koronaviruspandemian taloudelliset vaikutukset ovat vahingoittaneet. Myös komission puheenjohtaja Ursula von Der Leyen on todennut komission varmistavan, että valtiontukea saadaan antaa niille yrityksille, jotka sitä tarvitsevat. Komissio on erityisesti tuonut esiin tarpeen tukea koronaviruksen takia taloudellisissa vaikeuksissa olevia pk-yrityksiä.

Tanskan tapauksessa linjatun mukaisesti jäsenvaltioilla on mahdollisuus korvata yrityksille vahingot, jotka aiheutuvat suoraan koronaviruspandemiasta. Jäsenvaltiot saavat sen perusteella tukea yrityksiä esimerkiksi ilmaisu- ja matkailualoilla. Lisäksi komission mukaan valtiontukisäännöt antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden vastata akuutteihin likviditeettitarpeisiin ja tukea yrityksiä, joilla on edessä konkurssi koronaviruspandemian takia.

Valtiontuki taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi

Valtiontukea voidaan myöntää myös taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi. Tähän liittyen komissio hyväksyi 19. maaliskuuta ns. erityiset oikeudelliset puitteet talouden tukemiseksi koronaviruspandemian yhteydessä. Uusia tilapäisiä oikeudellisia puitteita sovelletaan koko EU:ssa ja ne ovat voimassa joulukuun 2020 loppuun asti. Komissio tulee kuitenkin arvioimaan lähempänä, tulisiko voimassaoloa jatkaa. Ensimmäisten viiden päivän aikana komissio on hyväksynyt tilapäisten oikeudellisten puitteiden nojalla useita jäsenvaltioiden tukiohjelmia.

Tilapäiset oikeudelliset puitteet mahdollistavat sen, että jäsenvaltiot voivat:

1. Perustaa järjestelmiä, joissa voidaan myöntää suorina avustuksina, valikoivina veroetuksina ja ennakkomaksuina enintään 800 000 euroa yritystä kohti
2. Myöntää valtion takauksia yritysten ottamille pankkilainoille
3. Myöntää korkotuettuja julkisia lainoja yrityksille
4. Tarjota lyhytaikaisia vientiluottovakuutuksia

Lisäksi pyritään suojaamaan niitä pankkeja, jotka kanavoivat valtiontukea reaali taloudelle. Osa jäsenvaltioista suunnittelee pankkien nykyisen lainantokapasiteetin hyödyntämistä ja sen käyttämistä yritysten – etenkin pk-yritysten – tukemisessa. Tällaista tukea pidetään suorana tukena pankkien asiakkaille, ei pankeille itselleen. Samalla ohjeistetaan siitä, kuinka pankkien välinen kilpailu vääristyy mahdollisimman vähän.

Uusien tilapäisten oikeudellisten puitteiden tarkoituksena ei ole korvata vaan täydentää välineitä, joita jäsenvaltioilla jo on käytettävissään valtiontukisääntöjen mukaisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi kaikille yrityksille suunnatut yleiset toimenpiteet palkkatukien maksamiseksi tai edellä käsitellyt yrityksille maksettavat korvaukset koronaviruspandemian aiheuttamista vahingoista.

Myönnetäänkö Suomessa valtiontukea koronaviruksen johdosta?

Hallitus on 20. maaliskuuta pitämässään tiedotustilaisuudessa lisätalousarviosta ja muista taloudellisista toimista kertonut massiivisista miljardien tukitoimista, joita tullaan tekemään. Suomi valmistautuu myös tekemään ilmoituksia komissiolle annettavista valtiontuista. Valtiovarainministeri Katri Kulmuni totesi hallituksen tiedotustilaisuudessa koronaviruksesta ja toimenpiteistä 16. maaliskuuta, että myös notifi kaatiota komissiolle tullaan tarvitsemaan, jotta Suomi voi käyttää kaikkia valtiontukisääntöelementtejä tässä tilanteessa.

Valtiontukea on myös mahdollista antaa esimerkiksi vähämerkityksisiä eli de minimis -tukia koskevan asetuksen ja yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella. Kyseisten asetusten perusteella annettavia tukia ei tarvitse notifioida komissiolle. Lisäksi Suomella on erilaisia mahdollisuuksia tukea suomalaisia yrityksiä tavoilla, kuten yritys- ja arvonlisäverojen maksamisen keskeyttäminen, jotka jäävät valtiontukien valvonnan ulkopuolelle.

Mitä nykyinen poikkeustilanne tarkoittaa yritysten kannalta?

- Kriisiaikana valtiolla on erityinen oikeus tukea yrityksiä taloudellisesti valtiontukisääntelyn poikkeuksien ansiosta.
- Koronaviruspandemia antaa mahdollisuuden myöntää poikkeuksellista valtiontukea myös Suomessa aloilla, joilla koronavirus on aiheuttanut taloudellista vahinkoa.

- Nykyiseen poikkeustilaan liittyvät valtiontukisääntöjen erityiset lievennykset ovat voimassa tilapäisesti, ensi vaiheessa vuoden 2020 loppuun.

PDF

[Lataa Newsflash tästä](#)
